

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Matija Uršič

**Črpanje sredstev iz Evropskega socialnega
sklada – vpliv ekonomske krize na Operativni program razvoja
človeških virov**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Matija Uršič

Mentor: red. prof. dr. Bogomil Ferfila

**Črpanje sredstev iz Evropskega socialnega
sklada – vpliv ekonomske krize na Operativni program razvoja
človeških virov**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

Črpanje sredstev iz Evropskega socialnega sklada – vpliv ekonomske krize na Operativni program razvoja človeških virov

Leta 2007 je z razširitvijo gospodarske krize iz Združenih držav v Evropo prišlo do vse večje brezposelnosti in posledično do velike socialne krize in nezaupanja v evropske politike, zato je Evropska unija sprejela nekatere proti krizne ukrepe, kamor med drugim spadajo določene poenostavitve glede razpisne dokumentacije za črpanje evropskih sredstev, pri čemer so se spremenile tudi prioritete vseh vključenih v trg dela. Pomembno orodje za tako gospodarsko okrevanje so predvsem nepovratna sredstva Evropskega socialnega sklada, katerih osnova za črpanje je Operativni program razvoja človeških virov, katerega cilji so razvoj človeških virov za doseganje večje rasti in konkurenčnosti gospodarstva, kar naj bi prispevalo k večji blaginji le-tega. Vendar pa kljub spremenjenim realnim prioriteta na trgu dela Slovenija ne more spreminjati projektov oz. priorit et operativnega programa, lahko pa spreminja vsebinske zahteve v okviru nekaterih mikro projektov, s tem da znotraj določene prednostne usmeritve nameni več dodeljenih sredstev določenemu projektu. Splošne prioritete in cilji programa se tako zaradi krize niso spremenili, so pa opazne vsebinske spremembe v programu na ravni mikro projektov in administrativne razbremenitve.

Ključne besede: gospodarska kriza, socialna kriza, Evropski socialni sklad, Operativni program razvoja človeških virov, kohezijska politika, evropska finančna sredstva, črpanje finančnih sredstev.

Drawing European resources from the European Social Fund – economic crisis impact on the Operational Programme for Human Resources Development

In 2007, the extension of the economic crisis in the United States to Europe has been increasing unemployment, and consequently, a major social crisis with mistrust in European politics. Thus the European Union has taken some anti-crisis measures, which includes certain simplifications of tender documents for the disbursement of European funds, and have changed the priorities of people involved in the labor market. An important tool for the economic recovery is primarily the European Social Fund, which is the basis for the disbursement of the Operational Programme for Human Resources Development, that's aiming for human resources development to achieve bigger growth and competitiveness of the economy, which should contribute to its greater prosperity. However, despite the changes of actual priorities, Slovenia can't change the goals of operational priorities of the program nor its projects, but may alter the substantial requirements of certain micro-projects, which allocates more resources to a specific project. Therefore, main priorities and goals of the programme due to the crisis haven't changed, but some administrative relief and some notable substantial changes on the micro-level projects can be seen.

Key words: economic crisis, social crisis, European Social Fund, Operational Programme for Human Resources Development, cohesion policy, funding disbursement of financial resources.

Kazalo

1 UVOD	5
2 METODOLOŠKI OKVIR	6
2.1 Opredelitev raziskovalnega problema	6
2.2 Cilji.....	6
2.3 Hipoteza.....	6
2.4 Metodologija	6
3 TEORETIČNA IZHODIŠČA	8
3.1 Evropska kohezijska politika.....	8
3.1.1 Struktura sistema izvajanja kohezijske politike.....	9
3.2 Evropski socialni sklad.....	10
3.3 Sistem črpanja evropskih sredstev.....	12
4 EMPIRIČNI DEL	16
4.1 Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013.....	16
4.1.1 Razdelitev sredstev znotraj OP RČV 2007–2013.....	23
4.2 Vpliv globalne gospodarske in socialne krize	26
4.3 Raziskovalne ugotovitve	28
5 ZAKLJUČEK.....	30
7 PRILOGE	33
PRILOGA A: Intervju z Danilom Volgemutom, višjim svetovalcem II na Direktoratu za trg dela in zaposlovanje na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve.	33
PRILOGA B: Intervju s Polono Samec, višjo svetovalko na Direktoratu za trg dela in zaposlovanje (Služba za Evropski socialni sklad in druge finančne instrumente EU) na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve.	34
PRILOGA C: Intervju s Stašo Mesec iz Urada za kohezijsko politiko (Služba vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko).....	35

KAZALO TABEL IN GRAFOV

Tabela 4.1: Delež sredstev OP RČV 2007–2013 po razvojnih prioritetah.....	24
Graf 4.1: Delež sredstev OP RČV 2007–2013 po razvojnih prioritetah.....	24

1 UVOD

Evropa se je na začetku 21. stoletja vse bolj začela ukvarjati z vprašanjem ohranjanja konkurenčnosti v času vedno večje globalizacije in s tem povezovanja sveta. Del te pa je tudi Slovenija, ki je nekatere svoje strateške cilje z vstopom v Evropsko unijo (EU) in Gospodarsko in denarno unijo že dosegla. Pri uresničitvi doseganja oz. preseganja povprečne evropske ravni razvitosti pa eno ključnih vlog igrajo razpoložljiva kohezijska sredstva EU, kamor spada tudi Evropski socialni sklad (ESS), ki skrbi predvsem za raven zaposljivosti, gospodarsko rast in uravnotežen razvoj regij, pri tem pa mora upoštevati načela trajnostnega razvoja in dolgoročnega ohranjanja ekonomskih, socialnih in okoljskih ravnotežij (Aristovnik in Lah 2007, 26; Klepej 2010, 4).

Po finančni in gospodarski krizi je v zadnjem času nastopila posledično tudi socialna, predvsem zaradi velikega odpuščanja zaposlenih. Zaradi izgube dohodka množice pa lahko pride tudi do nezaupanja v politični sistem, zato čas krize predstavlja za evropska gospodarstva velik izziv pri spodbuditi okrevanja in trajnostnega razvoja gospodarstva.

Pomembno orodje za tako gospodarsko okrevanje so predvsem nepovratna sredstva ESS, katerih osnova za črpanje je Operativni program razvoja človeških virov (OP RČV). Ta sredstva so se v novi finančni perspektivi 2007–2013 povečala, zato je za razvoj gospodarstva pomembno, da se v čim večji meri porabijo. Vendar pa kriza vpliva na porabo teh sredstev in še posebej na spremenjeno izvajanje OP, kar bom skozi nalogo tudi skušal prikazati.

2 METODOLOŠKI OKVIR

2.1 Opredelitev raziskovalnega problema

V svoji diplomski nalogi se bom osredotočil na področje kohezijske politike, še posebej na področje črpanja sredstev iz ESS za namene izvajanja projektov OP RČV. Skozi nalogo me bo zanimalo financiranje programov OP ter vpliv gospodarske in socialne krize nanj. Tako bom v prvem delu prikazal cilje, namene in delovanje kohezijske politike ter znotraj nje izpostavil ESS. Nadalje bom predstavil sistem črpanja finančnih sredstev in njegovo problematiko. Temu bo sledil fokus na OP RČV 2007–2013, prednostne usmeritve, projekte in porazdelitev sredstev znotraj njega. Nazadnje bom na podlagi vpeljave zunanje spremembe v ta sistem, v mojem primeru krize in na podlagi intervjujev, ki sem jih opravil, skušal prikazati vpliv le-te na izvajanje OP RČV.

2.2 Cilji

V nalogi bom poskušal pokazati, kako je gospodarska kriza, ki se je leta 2008 iz Združenih držav razširila tudi v Evropo in kmalu sprožila tudi hudo socialno krizo, vplivala na izvajanje projektov OP RČV in kadre, zaposlene na področju črpanja finančnih sredstev ESS.

2.3 Hipoteza

V svojem diplomskem delu sem si zastavil naslednjo hipotezo, ki jo bom na koncu na podlagi raziskave in analize poskušal sprejeti ali pa zavreči:

H1: Finančna, gospodarska in socialna kriza je v Sloveniji delno vplivala na delo in izvajanje projektov v Operativnem programu razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, ki je podlaga za črpanje sredstev iz ESS, predvsem v smislu spremembe prioritete dodeljevanja sredstev.

Hipotezo bom v teoretičnem poglavju povezal s temeljnimi pojmi diplomskega dela in jo v empiričnem poglavju preizkusil in preverjal njeno pravilnost. V zaključku pa jo bom potrdil ali zavrnil.

2.4 Metodologija

Metode, ki sem jih za namene svoje diplomske naloge uporabil, so analiza primarnih in sekundarnih virov, pri čemer je moje pisanje vodila deskriptivna metoda, ki sem se je poslužil v večinskem delu svoje naloge. Določene podatke pa sem poleg vsebinske analize primarnih in sekundarnih virov pridobil tudi z analizo internetnih virov in polstrukturiranih intervjujev, ki sem jih opravil z:

- Danilo Volgemut, višji svetovalec II na Direktoratu za trg dela in zaposlovanje v okviru Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve;
- Polona Samec, višja svetovalka na Direktoratu za trg dela in zaposlovanje (Služba za Evropski socialni sklad in druge finančne instrumente EU) v okviru Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve;
- Staša Mesec, Urad za kohezijsko politiko (Služba vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko).

3 TEORETIČNA IZHODIŠČA

3.1 Evropska kohezijska politika

Evropska kohezijska politika obsega vsa področja, odgovorna za koordinacijo aktivnosti, ki so usmerjena v izrabo oz. koriščenje finančnih sredstev obeh strukturnih skladov, t.j. ESS in Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) ter Kohezijskega sklada. Instrumenti kohezijske politike pa poleg teh skladov obsegajo še Evropsko investicijsko banko in druge finančne instrumente (Mrak in drugi 2004, 36), dopolnjujejo pa jih še politike in ukrepi samih držav članic EU (Kobal 2006).

Glavni namen in cilj kohezijske politike EU je evropsko teritorialno sodelovanje, razvoj notranjega evropskega trga in razvojno uravnoteženje Evrope kot celote; vse to za lažje in učinkovitejše konkuriranje le-te na globalnem trgu, pri čemer se kot temeljni načeli delovanja politik izpostavljata solidarnost in kohezija. Lajh (2009, 190–191) kot razloge za obstoj kohezijske politike navaja socialne razloge, kjer poudari predvsem občutek državljanov EU o prednostih, ki jih tako povezovanje prinaša, nadaljuje s političnimi, kjer kohezijska politika pomeni uravnovešanje javno-političnih področij držav in konča z gospodarskimi razlogi, pri čemer izpostavi zavedanje, še posebej razvitejših držav, da slabše razvite regije zavirajo razvoj EU kot celote. Prav zavedanje slednjega pa je vodilo k usmerjevanju kohezijske politike k zmanjševanju regijskih socialnih, razvojnih in gospodarskih neenakosti (Mrak in drugi 2004).

Uredba Sveta ES št. 1083/2006 z dne, 11. julija 2006, določa delovanje strukturnih in kohezijskega sklada, ki temelji na 6 načelih, in sicer na načelu koncentracije (manjšanje regionalnih razlik s ciljem regionalne konkurenčnosti in zaposlovanja, konvergence in Evropskega ozemeljskega sodelovanja (Mulec 2008, 65–66)), načelu dodatnosti (dodatna pomoč lastnim sredstvom države članice, namenjenim povečanju socialne in gospodarske kohezije (Klepej 2010, 38)), načelu programiranja (sredstva usmerjana programirano in dodeljena na podlagi razvojnih operacij (Mrak in drugi 2004, 62), kar omogoča strukturirano delovanje), načelu partnerstva (sodelovanje med državo članico in njenimi organi ter Evropsko komisijo (EK) z namenom spodbujanja dialoga o iskanju novih skupnih ciljev (Mulec 2008, 77–78), načelu učinkovitosti, za katero so odgovorne države članice same (Mrak in drugi 2004, 63), večale pa naj bi jo s pripravo letnih poročil o implementaciji in evalvaciji poteka izvajanja operacij (Mulec 2008, 80), in nazadnje na načelu subsidiarnosti (administrativna določenost organizacije strukturnih skladov, kjer gre za regulacijo po

principu izvršitve naloge višje ravni v primeru, da je nižja ne more izvršiti (Mulec 2008, 80–81)).

3.1.1 Struktura sistema izvajanja kohezijske politike

Sistem črpanja kohezijskih sredstev v Sloveniji že od vsega začetka zavzema obliko bolj ali manj centralizirane institucionalne ureditve tako njenega upravljanja kot tudi nadzora ter sestoji iz enega organa za upravljanje vseh skladov, t.j. Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (Strukturni skladi EU v Sloveniji 2011) oz. njena notranja organizacijska enota, Urad za kohezijsko politiko EU, odgovoren za koordinacijo priprave in nadalje upravljanje Enotnega programskega dokumenta, za pogajanja Slovenije z Evropsko komisijo ter za učinkovito in pravilno črpanje sredstev iz strukturnih in Kohezijskega sklada (Aristovnik in Lah 2007, 32).

Prav tako sistem vključuje en plačilni organ, ki ga predstavlja notranja organizacijska enota Ministrstva za finance, Sektor za upravljanje s sredstvi EU (Strukturni skladi EU v Sloveniji 2011). Za proračun je pristojen in odgovoren državni sekretar na Ministrstvu za finance, pri čemer ministrstvo predstavlja ključni organ pri finančnem poslovanju strukturnih skladov in finančnih tokov, povezanih z njimi in je odgovorno za izvrševanje povračil v proračun iz sredstev evropskih skladov, ki se vršijo na podlagi odobrenih zahtevkov od končnih upravičencev oz. posredniških teles, ki so odgovorna za izvedbo posamezne prednostne naloge Enotnega programskega dokumenta (Aristovnik in Lah 2007, 33). S sredstvi tako upravlja Ministrstvo za finance v sodelovanju z Evropsko komisijo, drugimi pristojnimi organi ter gospodarskimi in socialnimi partnerji, pri čemer EK le okvirno predpiše funkcije in imena pomembnih udeležencev, ne predpisuje pa natančno, kako morajo članice organizirati izvajanje strukturnih skladov (Aristovnik in Lah 2007, 31).

Prav tako je pod okriljem Ministrstva za finance Urad Republike Slovenije za nadzor proračuna, ki naj bi predstavljal neodvisni organ za finančni nadzor nad črpanjem sredstev evropskih skladov (Aristovnik in Lah 2007, 33), čeprav je morda tukaj na mestu zdravo dvomiti o njegovi neodvisnosti, saj je v sestavi istega ministrstva kot Sektor za upravljanje s sredstvi EU, vendar to za namene te naloge sedaj ni toliko relevantno. Nadalje pa so za izvajanje instrumentov kohezijske politike odgovorna posamezna ministrstva (Strukturni skladi EU v Sloveniji 2011).

Leta 2006 je Slovenija izvedla prestrukturacijo, pri čemer je odpravila stopničko v hierarhiji odločanja in izvajanja, kjer je prenesla funkcijo posredniških teles za ESRR in ESS na organ

upravljanja. Tako je vzpostavila neposredno povezavo med organom upravljanja in ministrstvu, kar se posledično odraža v učinkovitejšem in hitrejšem delovnem procesu ter aktivnejšem upravljanju strukturnih skladov na ravni posameznih instrumentov (Strukturni skladi EU v Sloveniji 2011).

Tak centraliziran sistem izvajanja kohezijske politike pa ima tako prednosti kot tudi slabosti, pri čemer so prve predvsem jasna odgovornost na posameznih institucijah, večja transparentnost, učinkovitost in odzivnosti sistema, lažja koordinacija in komunikacija med udeleženci v sistemu, enostavnejše in bolj učinkovito finančno upravljanje, pregled nad celotnim izvajanjem kohezijske politike, enotna navodila in pravila, koncentracija znanja in izkušenj ter hitrejši prenos informacij. Tak sistem prinaša tudi odpravo podvojenih funkcij, kar je osnova za poenostavitev delovanja sistema. Slabost pa je predvsem večja odgovornost na posameznih institucijah ter tako večja obremenjenost zaposlenih. (Klepej 2010, 55–56).

Orodja kohezijske politike, torej vsi trije evropski skladi, skupaj predstavljajo kar tretjino celotnega evropskega proračuna, zato se vanje v času krize prednostno vlaga, saj predstavljajo največji vir vlaganja EU v realno gospodarstvo. Kot že omenjeno pa se bo ta naloga osredotočila na OP RČV 2007–2013 znotraj ESS in kasneje na posledice gospodarske in socialne krize zanj.

3.2 Evropski socialni sklad

Eden od pomembnejših instrumentov uravnavanja socialnega povezovanja znotraj EU, ki nastaja na podlagi ekonomske kohezije so Evropski strukturni skladi (Hantrais 1995, 25) in znotraj teh tudi ESS. Ustanovljen je bil leta 1957 z Rimsko pogodbo z namenom zmanjševanja razlik na področju bogastva in življenjskih standardov v državah članicah in regijah EU ter spodbujanja gospodarske in socialne kohezije (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2011a). Institucionalna ureditev črpanja sredstev Evropskega socialnega sklada pa sestoji iz Organa upravljanja, Organa za potrjevanje, Posredniškega telesa, Revizijskega organa, Pristojnega organa za sodelovanje z EK in Nadzornega odbora. Posredniško telo za ESS je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ki pa se je s 1. marcem 2006 zaradi poenostavitve postopkov preneslo na organ upravljanja (Služba vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2011a).

Po podatkih ESS (2011) se trenutno več kot 200 milijonov delavcev po vsej Evropi sooča z zahtevami po novih znanjih in spretnostih, globalizacijo, povečano uporabo informacijske tehnologije pri delovnih procesih, staranjem evropskega prebivalstva, težavami mladih pri

iskanju prve zaposlitve itd. Sklad je tako najpomembnejši finančni instrument za izvajanje Evropske strategije zaposlovanja, saj je vezni člen med politikama zaposlovanja na evropski in nacionalni ravni, kjer je več kot 10 odstotkov vseh sredstev tega sklada namenjeno investicijam v človeški kapital EU (Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2011a). Tako je ESS ključni element Strategije EU za rast in delovna mesta, katere namen je izboljševanje kakovosti življenja državljanov EU s prioritetai zmanjševanja razlik v bogastvu in življenjskih standardih po posameznih evropskih državah (Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2011c).

Te svoje cilje sklad uresničuje z večanjem znanja skozi izobraževanja in usposabljanja ter tako nudi boljše zaposlitvene možnosti (Klepej 2010, 37; Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2011a) ter si prizadeva za socialno vključenost marginaliziranih ljudi, prilagodljivost delavcev in podjetij oz. podjetnikov, večanje obsega in naložb v človeški kapital ter krepitev institucionalne usposobljenosti javnih služb in javne uprave, pri tem pa namenja posebno pozornost predvsem ljudem, ki se težje vključujejo na trg delovne sile kot npr. invalidom, manjšinam, migrantom itd. (Klepej 2010, 37; Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2011a). Tako so temeljne usmeritve sklada oblikovanje in uvedba reform za večjo zaposljivost ljudi, ki bolje ustrezajo delodajalčevim potrebam, posodabljanje znanj in veščin za potrebe gospodarstva, temelječega na znanju in inovacijah, kot tudi povezovanje ter boljša komunikacija izobraževalnih in raziskovalnih institucij s tehnološkimi centri in podjetij (Klepej 2010, 37).

EU skozi ESS nameni več kot 10 odstotkov svojega celotnega proračuna investicijam v ljudi oz. človeški kapital, torej v ustvarjanje delovnih mest, krepitev inovativnosti ter spodbujanje zaposlenosti in zaposljivosti, t.j. zaposlovanja v EU. Samim državam članicam pa sklad pomaga predvsem pri pripravi evropske delovne sile in samih držav članic na nove globalne izzive (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2011a).

Znotraj sklada pa je osnova za črpanje njegovih finančnih sredstev za uresničitev omenjenih ciljev OP RČV 2007–2013, na katerega se bom v nadaljevanju tudi osredotočil in kasneje v analizi skušal prikazati učinke finančno ekonomske krize in kako se je s tem spremenilo delovanje v samem OP.

3.3 Sistem črpanja evropskih sredstev

Ker je delovanje sistema kohezijske politike izredno kompleksno, je potrebno določeno obdobje učenja, da se lahko vsa pravila in postopki učinkovito uveljavijo, zato se je Slovenija v prvem finančnem obdobju 2004–2006 pričakovano soočala z nekaterimi uvajalnimi težavami, pri čemer se je pri načrtovanju preveč pozornosti posvetilo problemom in premalo priložnostim (Aristovnik in Lah 2007, 34). Pomembno vlogo pri absorpciji sredstev ima centralizirana struktura, znotraj katere se morajo za učinkovito implementacijo institucije prilagajati številnim zakonskim, ureditvenim, pristojnostnim in drugim spremembam, pri čemer je za učinkovito delovanje sistema pomemben razvoj novih oblik upravljanja, razmejitve pristojnosti in odgovornosti med zaposlenimi in institucijami ter spremembo odnosov med njimi in ne zgolj avtomatizacija le-tega (Klepej 2010, 8).

Slovenija je na prehodu v novo finančno obdobje 2007–2013 izpolnila predpogoje za skoraj štirikratno večjo finančno pomoč na letni ravni, kar pomeni dvakrat boljši položaj države kot v letih 2004–2006 (Aristovnik in Lah 2007, 38), pa tudi spremembe pravil črpanja, ki bodo predstavljeni v nadaljevanju. Ti predpogoji po Mraku in Wostnerju (2005, 10) temeljijo na absorpcijski sposobnosti države, in sicer na:

- Realni: realne potrebe države ter razpoložljivost proizvodnih dejavnikov;
- Finančni: sposobnost zagotavljanja domačega sofinanciranja;
- Programsko projektni: pravočasna in kakovostna priprava programskih dokumentov;
- Administrativni: sposobnost državne uprave, da izpelje postopke na državni ravni, kjer se od trenutka, ko prijavitelj prejme sredstva iz državnega proračuna, sproži sistem nadzora, posredovanja dokazil in zahtevkov, na podlagi katerih se vrši posredovanje zahtevkov Evropski komisiji za povračilo sredstev.

Pri tem se večje težave pričakujejo predvsem na lokalnih ravneh občin, ne pa tudi na državni. Tako se ocenjuje dobra pripravljenost nacionalnih strateških dokumentov, pri čemer se pomanjkljivosti nanašajo predvsem na neskladnost tega nacionalnega programskega okvirja in realizacijo konkretnih investicijskih projektov ter neusklajenost med različnimi ukrepi in skladi. Nadalje zna biti problematična priprava programskih osnov, strategije, konkretnih izvedbenih instrumentov in projektne dokumentacije, ki bi ustrezala realnim potrebam države, slaba pripravljenost prijaviteljev, pa tudi zahtevna in zapletena razpisna dokumentacija, ki prijaviteljem prinaša dodatne stroške in nejevoljo. Največjo oviro za uspešno črpanje sredstev iz evropskih skladov pa predstavlja administrativna (ne)sposobnost državne administracije, ki

je nepogrešljiv element v izvajanju kohezijske politike EU. Največji problem, ki se je pokazal že na začetku, je pomanjkanje izkušenega in zadostnega števila kadrov, predvsem na pomembnih nadzornih funkcijah pri črpanju EU sredstev, kot npr. izvajanje kontrol, notranje revizijske službe institucij, revizija skladov EU ter zaposlenih v institucijah, financiranih iz tehnične pomoči v okviru Enotnega programskega dokumenta Republike Slovenije. Pri tem se s črpanjem sredstev ukvarjajo tako na novo zaposleni kot tudi starejši z daljšo delovno dobo, pri čemer se kaže preobremenjenost oz. prevelik obseg dela, premalo usposabljanja in izobraževanja ter delovnih izkušenj. Podatki raziskave navajajo še slabo vzdušje med zaposlenimi, slabo nagrajevanje in vrednotenje dela, prenizke plače, delo za določen čas, razpršenost kadrov, slabo koordinacijo, preveč administracije itd. (Aristovnik in Lah 2007, 35–38). Na splošno pa je upravljanje s sredstvi ESS zahtevnejše kot tisto pri ostalih skladih, saj gre tukaj večinoma za podporo posameznikom, kar pomeni večjo administrativno obremenitev na enoto dodeljenih sredstev, saj so lahko posamezni stroški po vrednosti zelo majhni (Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji 2011b). Če k temu prištejemo še vpliv krize, vidimo, da se administrativne obremenitve še povečajo, saj je v času krize prišlo do občutnega povečanja števila teh posameznikov (revščina, propadla podjetja itd.), ki so teh sredstev še kako potrebni.

Slovenija mora za učinkovito delovanje sistema pridobivanja evropskih sredstev po Trillerju (2006, 34) najprej sploh identificirati strukturne pomanjkljivosti, ki imajo v določeni regiji najbolj uničujoče vplive na razvojni potencial in konkurenčnost ter jih prioritarno reševati. Nadalje je potrebno oblikovati strategijo za dolgoročni razvoj regij na podlagi primerjave njihovih prednosti in slabosti, pri čemer se favorizira investicije z dolgoročnim napredkom, pri katerih pa je za ohranitev konstantnega razvoja potrebno upoštevati tudi okoljevarstvene zahteve in se izogniti pretirani koncentraciji investicij v že obstoječe razvojne centre, saj bi to lahko, kljub kratkoročnemu povečanju ekonomske aktivnosti, dolgoročno porušilo uravnotežen razvoj regije (Triller 2006, 34). Nazadnje pa je potrebno »okrepiti administrativne zmogljivosti za načrtovanje, vpeljevanje ter upravljanje razvojnih programov na regionalnem nivoju« (Triller v Klepej 2010, 19).

Možnost izboljšanja administrativne usposobljenosti črpanja sredstev leži v uvedbi izobraževanja in usposabljanja zaposlenih v državni upravi in prijaviteljev projektov ter jih tako seznaniti s sistemi načrtovanja, priprave projektov in izvedbe le-teh. Več pozornosti pa bi treba nameniti tudi kakovosti razpisne dokumentacije ter zagotoviti enostaven in pregleden odnos med vpletenimi. Zaradi nezadostnega povezovanja med ukrepi na ravni instrumentov

kohezijske politike in nezadostnega povezovanja le-teh na projektni ravni, pa Državni razvojni program za novo finančno obdobje 2007–2013 predlaga, da se v pripravo, spremljanje in vrednotenje izvajanja instrumentov vključi več neodvisnih zunanjih strokovnjakov. (Aristovnik in Lah 2007, 35–40) Na državni ravni pa je potrebno v tem sistemu zagotoviti jasno opredeljenost in razmejenost ter ločenost funkcij posameznih institucij, kar vodi k večji transparentnosti in preglednosti izvajanja (Klepej 2010, 8).

Zaradi majhnosti Slovenije kot države je centraliziran sistem črpanja sredstev z enim organom za upravljanje in enim plačilnim organom izredno primeren, saj je tako lažje spremljati učinke politike črpanja sredstev, saj to pomeni hitrejše zaznavanje (ne)sposobnosti pri črpanju sredstev po programih po ministrstvih in možnost prerazporeditve le-teh na mesta, kjer bo črpanje bolj uspešno in pospešeno (Aristovnik in Lah 2007, 40). Tak centraliziran sistem pa prinaša tudi odpravo podvojenih funkcij, kar je osnova za poenostavitev delovanja sistema, vendar je njegova slabost predvsem v večji odgovornosti na posameznih institucijah ter tako večji obremenjenosti zaposlenih, pri čemer je še vedno preveč administrativnega dela (Klepej 2010, 55–56).

Kljub temu, da je bila Slovenija v prvem obdobju, t.j. 2004–2006, relativno uspešna v porabi razpoložljivih EU sredstev, je izkoristila le okoli polovico dodeljenih sredstev (Aristovnik in Lah 2007, 41). Ker se ji v novi perspektivi, kot smo že omenili, ponuja skoraj štirikratno povečanje pomoči na letni ravni, so bile za bolj uspešno in učinkovito črpanje sredstev izvedene nekatere spremembe in poenostavitve, ki jih je Služba vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko začela uvajati že leta 2009. Te aktivnosti vključujejo

- poenostavitev pri poročanju upravičencev in zmanjšanje dokumentacije ter s tem administracije pri pripravi poročil o izvajanju projektov, kar pomeni tudi sistemsko poenostavitev, saj manjši obseg zahtevanih dokazil razbremeni tudi skrbnike pogodb in nadzornike ustreznosti postopkov in črpanja sredstev pri upravičencih (Poročilo o črpanju sredstev kohezijske politike v letu 2010);
- odprava izvajanja dvojnih administrativnih kontrol, kar posledično pomeni prihranek pri času in kadrovske obremenitvah preverjanja pravilnosti zahtevkov za izplačilo in podporne dokumentacije (Poročilo o črpanju sredstev kohezijske politike v letu 2010);
- skrajšanje postopkov potrjevanja in izvajanja instrumentov (Poročilo o črpanju sredstev kohezijske politike v letu 2010);

- skrajšanje časa med izplačilom iz državnega proračuna in povračilom iz proračuna EU z dodatnim pospeševanjem prilivov v nacionalni proračun (Poročilo o črpanju sredstev kohezijske politike v letu 2010);
- prenos funkcij posredniških teles na en organ upravljanja, kar ima za posledico boljšo koordinacijo, večjo preglednost, odzivnost in učinkovitost celotnega sistema (Aristovnik in Lah 2007, 41–42);
- bolj učinkovita komunikacija in sodelovanje med vpletenimi, t.j. med organom upravljanja, plačilnim organom, Uradom RS za nadzor proračuna in resornimi ministrstvi (Aristovnik in Lah 2007, 41–42);
- sprejetje finančnih ukrepov za optimizacijo črpanja, kot npr. prerazporeditev ter dodelitev dodatnih pravic porabe (Aristovnik in Lah 2007, 41–42);
- dodatno zaposlovanje na področju nadzora upravičenosti stroškov (Aristovnik in Lah 2007, 41–42);
- priprava preglednih in jasnejših navodil (Aristovnik in Lah 2007, 41–42).

Pri tem pa je v pomoč tudi t.i. izpolnjevanje pravila $n+3/n+2$, ki omogoča prenos pravic porabe razpoložljivih, vendar neporabljenih sredstev v naslednjih treh oz. dveh letih in se spremlja ločeno po operativnih programih in skladih (Poročilo o črpanju sredstev kohezijske politike v letu 2010, 12).

Za kar največjo izkoriščenost razpoložljivih sredstev pa so po Aristovniku in Lahovi (2007, 42) ključni ukrepi povečanja administrativne sposobnosti, prestrukturiranja proračunskih izdatkov, učenje iz uporabe dobrih praks v tujini ter povišanje stopnje strokovnosti in učinkovitosti slovenske državne uprave.

4 EMPIRIČNI DEL

4.1 Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013

Kot že omenjeno je OP RČV 2007–2013¹ osnova za črpanje sredstev iz Evropskega socialnega sklada, v okviru tega pa je predvidenih 756 milijonov evrov evropskih sredstev za celotno finančno obdobje (Vlada republike Slovenije 2011).

Dokument navaja nujnost razvoja človeških virov za doseganje večje rasti in konkurenčnosti gospodarstva, kar naj bi prispevalo k večji blaginji le-tega. V ta namen morajo aktivnosti na področju človeških virov prinesiti takšne rešitve in programe, ki bodo odgovarjali izzivom, s katerimi se srečujemo na trgu delovne sile, tehnološkega in trajnostnega razvoja ter vseživljenjskega učenja. Zato morajo programi podpirati prilagodljivost in mobilnost tako posameznikov, ki vstopajo na trg dela kot njihovih delodajalcev oz. podjetij, nadalje morajo spodbujati vključevanje posameznikov na trg dela in s tem tudi socialno vključenost, institucionalno usposobljenost v smislu strokovne usposobljenosti administrativnih kadrov, podporo nevladnim institucijam, dialog med socialnimi partnerji ter znanje za vseživljenjsko učenje in razvoj. (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 5)

Glavni cilj programa je doseči večjo zaposlenost in socialno vključenost, višji življenjski standard prebivalcev in zmanjšanje razlik na regionalni ravni, kar se lahko doseže z večjim vlaganjem v človeški kapital, ki bo »zagotovil večjo stopnjo inovativnosti, zaposljivosti in gospodarske rasti« (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 14). OP je tako usmerjen predvsem »h krepitvi človeškega kapitala, ustvarjanju delovnih mest, spodbujanju zaposlenosti in zaposljivosti, krepitvi inovativnosti in s tem konkurenčnosti gospodarstva« (Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji 2011), kar dosega z »vlaganji v razvoj ustreznega raziskovalnega in drugega kadra, vseživljenjskega učenja, zagotavljanju socialne vključenosti in spodbujanju enakih možnosti« (Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji 2011), pri tem pa namenja poseben poudarek tudi večji učinkovitosti delovanja javnega sektorja.

Program za to finančno obdobje daje prednost predvsem 5 prednostnim usmeritvam:

1. Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti

¹ Program temelji na Strategiji razvoja Slovenije, sprejeti leta 2005 s strani Vlade Republike Slovenije, prvi javni osnutek programa pa je bil objavljen leto kasneje (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 6).

Cilj je »vzpostavljanje prilagodljivega in konkurenčnega gospodarstva z vlaganji v razvoj človeških virov za pridobitev znanj in spretnosti, z usposabljanjem, izobraževanjem, štipendiranjem ter povezovanjem gospodarske, izobraževalne, razvojno-raziskovalne in zaposlovalne sfere« (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 74).

V okviru tega najdemo naslednje prednostne usmeritve:

- strokovnjaki in raziskovalci za konkurenčnost podjetij, kjer gre za krepitev podiplomskega znanja kadrov v gospodarstvu, spodbujanje mobilnosti visoko kvalificiranega osebja in oblikovanje interdisciplinarnih skupin za delo na tehnološko-razvojnih projektih v gospodarstvu;
- usposabljanje in izobraževanje za konkurenčnost in zaposljivost, kjer poteka spodbujanje izobraževanja in usposabljanja zaposlenih za njihovo večjo zaposljivost in povečevanje konkurenčne sposobnosti podjetij, izvajanje mentorskih in inštruktorskih shem prenosa znanja, veščin in kompetenc, spodbujanje podjetij za dvig vlaganj v človeške vire in merjenja kakovosti teh vlaganj;
- štipendijske sheme, kjer gre za spodbudo poenotenih regionalnih štipendijskih shem in inovativnih shem za povezovanje študija s potrebami gospodarstva;
- pospeševanje razvoja novih zaposlitvenih možnosti, kjer poteka spodbujanje in promocija podjetništva in inovativnosti, samozaposlovanja brezposelnih in žensk, ki želijo uresničiti podjetniško idejo, vzpostavitev bolj fleksibilnega trga dela ter slovenskega ogrodja kvalifikacij in podporne strukture.

(Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 76–80)

V okviru prednostne usmeritve *Pospeševanje razvoja novih zaposlitvenih možnosti* se je pod pokroviteljstvom Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve od začetka leta 2009 pa do konca leta 2010 izvajal projekt »Subvencija za samozaposlitev«, v okviru katerega se je subvencioniralo začetek lastne poslovne poti 7.428 novim podjetnikom, pri čemer je šlo za enkratno finančno pomoč v višini 4.500 evrov, z namenom pomagati uresničiti poslovno idejo in začeti samostojno dejavnost. Cilj je bil spodbuditi ustvarjanje novih delovnih mest s spodbujanjem samozaposlovanja in povečanjem stopnje zaposljivosti žensk. Program je s spodbujanjem razvoja podjetništva majhnih podjetij ustvarjal nova delovna mesta, pri čemer je ciljal predvsem na osebe v postopku izgubljanja zaposlitve in na brezposelne. Za ta projekt je bilo namenjenih 5 milijonov evrov sredstev ESS. (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2011, 36–37)

2. Spodbujanje zaposljivosti iskalcev dela in neaktivnih

Cilj je »izboljšanje pogojev vstopa na trg dela in v zaposlenost iskalcev zaposlitev in neaktivnih oseb« (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 80).

V okviru te prednostne usmeritve gre za krepitev informiranja, svetovanja, motiviranja in karierne orientacije, usposabljanje in izobraževanje zaposlenih na delovnem mestu in brezposelnih, spodbujanje zaposlovanja v manj razvitih regijah, podporo zaposlitvenim programom na nacionalnem, regionalnem in lokalnem nivoju ter podpora inovativnim ukrepom in specifičnim pristopom na področju aktivnih politik trga dela in mednacionalnim projektom (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 83).

Projekt »Absolvent – aktiviraj in zaposli se!«, ki se je začel izvajati oktobra 2009 in bo trajal do avgusta 2012, omogoča sofinanciranje stroškov za usposabljanje absolventov na delovnem mestu in subvencijo za njihovo zaposlitev na istem delovnem mestu pri istem delodajalcu po opravljenem usposabljanju in diplomi, pri tem pa mora delovno mesto ustrezati ravni in smeri posameznikovega izobraževanja. Cilj projekta je zmanjšati prehajanje mladih diplomantov v brezposelnost. Absolventi lahko tako že med študijem pridobijo nova znanja in delovne izkušnje ter spoznajo bodočega delodajalca, s čimer se jim zagotovijo večje zaposlitvene možnosti po diplomi ter lažje in hitreje vključevanje v delo in manj težav pri iskanju prve zaposlitve, delodajalci pa se lahko izognejo zamudnemu iskanju novih sodelavcev. Projekt izvaja Zavod RS za zaposlovanje pod okriljem Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, zanj pa je namenjenih 1.385.953,92 evrov evropskih sredstev. (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2011, 38–39)

3. Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja

Cilj je razvoj človeških virov za delo in življenje v družbi temelječi na znanju s posodabljanjem sistemov izobraževanja in usposabljanja in spodbujanjem vseživljenjskega učenja (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 85).

V okviru te najdemo naslednje prednostne usmeritve:

- kakovost, konkurenčnost in odzivnost visokega šolstva, kjer gre za podporo nastajanju novih visokošolskih institucij, implementacijo bolonjskega procesa, vzpostavitev mednarodno primerljivega sistema zagotavljanja kakovosti visokega šolstva, spodbujanje aktivnih oblik sodelovanja med gospodarstvom in visokim šolstvom,

podporo raziskovalnemu delu študentov za reševanje konkretnih problemov v gospodarstvu, karierno svetovanje za študente, zagotavljanje enakih možnosti vključenosti v dodiplomski in podiplomski študij vsem socialnim slojem ter povečanje učinkovitost študija in racionalnejša raba sredstev;

- izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju, kjer potekajo prizadevanja za zmanjševanje stopnje osipnikov in povečanje udeležbe odraslih v izobraževanju;
- izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja, kjer poteka posodabljanje vzgojnih in izobraževalnih programov.

(Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 88–92)

»Z roko v roki« – medgeneracijsko sožitje, je projekt v okviru prednostne usmeritve Izboljšanja kvalitete in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja, za katerega je bilo v času njegovega izvajanja od začetka decembra 2008 do konca oktobra 2010, namenjenih 102.000 evrov sredstev. Oblikovali so ga na gimnaziji Slovenj Gradec pod pokroviteljstvom Ministrstva za šolstvo in šport in Evropskega socialnega sklada z namenom vzpostavitve in razširitve solidarnosti ter sožitja med generacijami v okviru aktivnega in kreativnega preživljanja prostega časa. Projekt je povezal dva vrtca, štiri osnovne šole, dve gimnaziji in tri domove starostnikov iz koroške regije, pri čemer so otroci, učenci in dijaki skupaj s svojimi učitelji obiskovali domove za starejše ter skupaj s starejšimi občani izvajali določene aktivnosti v obliki raznih ustvarjalnih delavnic, ekskurzij, literarnih večerov, kulturnih prireditev itd., s ciljem krepiti medgeneracijsko sožitje in spodbujati socialni dialog, se zavzemati za solidarnost med generacijami z medsebojno podporo ter prenosom znanja in izkušenj, odgovorno in kreativno preživljati prosti čas ter krepiti prostovoljstvo med mladimi. (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2011, 42–43)

4. Enake možnosti in spodbujanje socialne vključenosti

Cilj je »z bojem proti vsem oblikam diskriminacije na trgu dela, v vzgojno-izobraževalnem sistemu in na področju kulture dosegati večjo socialno vključenost in zmanjšati materialno ogroženost ranljivih skupin ter na ta način prispevati k uveljavljanju koncepta enakih možnosti« (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 93).

V okviru te najdemo naslednje prednostne usmeritve:

- *Enake možnosti na trgu dela in krepitev socialne vključenosti*, ki zagotavljajo socialno vključenosti ranljivih skupin na trgu dela (od mladih in invalidov do migrantov in manjšin), spodbujanje prostovoljnega družbeno koristnega dela, pravno ureditev in možnosti za razvoj socialnega podjetništva, podporo inovativnim projektom, razvoj javno zasebnega partnerstva na področju storitev socialnega varstva in sistem evalvacije projektov in programov s področja socialne vključenosti;
- *Povečati dostopnost in enake možnosti v sistemu vzgoje in izobraževanja*, kjer poteka razvoj in implementacija programov za krepitev socialne kompetence in vključevanja socialno ranljivih skupin v vzgojno izobraževalni sistem, pri čemer se posebno pozornost posveča otrokom s posebnimi potrebami;
- *Kultura v podporo socialni vključenosti družbenih skupin*, v okviru katere se spodbuja zaposljivost, dvig ravni usposobljenosti ranljivih ciljnih skupin in krepitev socialne vključenosti ter aktivnosti za ozaveščanje javnosti o ohranjanju kulturne dediščine ranljivih skupin.

(Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 101–108)

V okviru prioritete usmeritve *Enake možnosti na trgu dela in krepitev socialne vključenosti* bo do konec junija 2015 potekal projekt »Pripravniki«, ki bo spodbudil organizacije s področja socialnega varstva k zaposlovanju pripravnikov in tako omogočil boljše možnosti za zaposlovanje diplomantov družboslovnih smeri ter posredno pripomogel h krepitvi javnih zavodov in nevladnih organizacij, ki bodo pridobile nov ustrezno usposobljen kader za izvajanje aktivnosti na področju socialnega varstva, kar bo vplivalo na izboljšanje kvalitete storitev in pomoči osebam s socialnimi težavami zaradi materialne ogroženosti in socialne izključenosti. Namen projekta je zaposliti 500 ljudi iz ciljne skupine iskalcev prve zaposlitve za največ 12 mesecev in usposabljanje za delo na tem področju z namenom pridobiti in krepitvi njihovih sposobnosti, znanj, veščin in spretnosti. Tako se je v prvem letu izvajanja 2010 v tako pripravništvo že vključilo 134 oseb. Projekt izvaja Socialna zbornica Slovenije pod okriljem Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, za njegovo izvedbo pa je namenjenih 10.103.569 evrov sredstev ESS. (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2011, 40–41)

5. Institucionalna in administrativna usposobljenost

Cilj je »razvoj ustrezne institucionalne in administrativne usposobljenosti za učinkovito strukturno prilagajanje, rast, delovna mesta in ekonomski razvoj« (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 99).

V okviru te najdemo naslednje prednostne usmeritve:

- učinkovita in uspešna javna uprava, v okviru katere se spodbuja razvoj javnega managementa, sistema za zagotavljanje učinkovitosti, uspešnosti in kakovosti delovanja javne uprave, sistema za merjenje učinkovitosti in uspešnosti partnerstev z državo, e-uprave, modernizacija in povezovanje uradnih evidenc ter izmenjava podatkov z EU, modernizacija pravosodja in informacijsko komunikacijske tehnologije;
- reforma institucij na trgu dela, kjer poteka modernizacija ZRSZ, reorganizacija centrov za socialno delo in mobilizacija reform na področju zaposlovanja, usposabljanja in vključevanja ter spodbujanje partnerstva na nacionalni, regionalni in lokalni ravni;
- spodbujanje razvoja nevladnih organizacij in civilnega in socialnega dialoga, kjer poteka izboljšanje kadrovske strukture in usposobljenosti zaposlenih v nevladnih organizacijah;
- izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva, kjer gre za pripravo nacionalnega programa javnega zdravja in razvoj podporne infrastrukture za njegovo izvajanje, razvoj raziskovalne dejavnosti in programov za sodelovanje z nevladnimi organizacijami, za vzpostavitev informacijsko komunikacijske infrastrukture za zagotavljanje relevantnih in pravočasnih informacij ter usposabljanja na področju upravljanja in vodenja.

(Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 101–108)

V okviru prednostne usmeritve *Učinkovita in uspešna javna uprava* se je pod pokroviteljstvom Ministrstva za javno upravo od 2007 do 2010 izvajal projekt »E-uprava« s proračunom 2.432.104 evra sredstev ESS. E-uprava je državni portal, kjer so dosegljive vse informacije o postopkih v javni upravi in kjer je omogočeno izvajanje e-poslovanja oz. e-storitve javne uprave, katerega namen je posredovanje informacij o državni in javni upravi ter približati upravne storitve uporabnikom preko svetovnega spleta. Uporabnikom je poleg

klasičnih komunikacijskih poti na voljo tudi elektronska pot za opravljanje storitev z namenom doseči večjo vključenost državljanov v e-upravo in večjo uporabnost e-storitev, s tem da državljanom, poslovnim partnerjem in vsem zaposlenim v javni upravi ponuja e-storitve za zadovoljevanje njihovih potreb in omogoča enake možnosti za dostop in uporabo teh storitev. S prehodom na e-poslovanje javna uprava tudi zmanjšuje stroške poslovanja, saj razbremenjuje delo uradnikov na okencih in s takimi časovnimi prihranki dosega večjo učinkovitost in preglednost poslovanja ter kvalitetnejše zadovoljevanje potreb državljanov. Tako so nadgradili portal e-demokracija, prilagodili spletne strani za uporabo ljudem s posebnimi potrebami, optimizirali zaledne sisteme e-uprave in integrirali centralne module za e-poslovanje javne uprave, izvedli usposabljanja uporabnikov in šolanja uslužbencev, postavili portal za italijansko in madžarsko narodno skupnost, državni portal za starejše itd. Rezultati navajajo 380 storitev e-uprave dosegljivih na spletu, usposobljenih 493 slušateljev, 95 odstotkov dosegljivosti državnih e-storitev preko spleta in 3,85 povprečna stopnja zadovoljstva uporabnikov s storitvami javne uprave. (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2011, 44–45)

Nadalje se od 2009 do 2015 izvaja »Zvočno snemanje glavnih obravnav in narokov v sodnih postopkih«, kjer se je opremilo 352 razpravnih dvoran v Sloveniji na okrajnih, okrožnih, višjih, specialnih in vrhovnih sodiščih, kjer se zvočno snemanje obravnav in narokov, s čimer se prihrani čas, saj so vse izjave posnete in ni treba povzemanja le-teh na zapisnik. V načrtu postopna odprava zapisnikov in prepisov posnetkov, kar bo še povečalo učinkovitost sodišč. Cilj je povečanje učinkovitosti pravosodnega sistema. Zvočno snemanje tako prinese razbremenitev sodnikov, povečanje nadzora in pregleda sodnikov nad potekom obravnave, kjer se lahko bolj osredotoči na vsebinska in procesna vprašanja same zadeve in ne več na povzemanje izjav, pričakujejo se tudi kvalitetnejše sodbe itd. Projekt poteka v okviru prednostne usmeritve *Učinkovita in uspešna javna uprava* pod pokroviteljstvom Ministrstva za pravosodje, zanj pa je namenjenih 4.511.370 evrov sredstev. (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2011, 46–47)

V okviru prednostne usmeritve *Spodbujanje razvoja nevladnih organizacij, civilnega in socialnega dialoga* pa je pod okriljem Ministrstva za javno upravo potekal projekt »Nevladna.org«, ki ga je izvajal Zavod PIP. Pri tem se je sofinanciralo projekte horizontalnih mrež nevladnih organizacij, regionalnih nevladnih organizacijskih stičišč in vsebinskih nevladno organizacijskih (NVO) mrež in s tem krepilo usposobljenost nevladnih organizacij, spodbujalo večjo učinkovitost njihovega delovanja in njihovo sodelovanje pri oblikovanju

javnih politik. Razvoj novih storitev nevladnih organizacij prispeva k višanju stopnje zaposlenosti v nevladnem sektorju. Do konca 2010 se je sofinanciralo 32 projektov NVO, pomembni pa so predvsem posredni rezultati aktivnejšega povezovanja nevladnega sektorja in njegove institucionalne krepitev, kar ga dela vse bolj konkurenčnega. Zagotavlja se podporno okolje za delovanje NVO v obliki svetovanj in strokovne tehnične pomoči, povezovanjem in mreženjem NVO, informiranjem članic stičišča in drugih NVO ter spodbujanje civilnega dialoga. Zanj je bilo namenjenih 260.000 evrov evropskih sredstev. (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2011, 48–49)

6. Tehnična pomoč

Njen namen je učinkovitejše izvajanje OP in njegovih prednostnih usmeritev s ciljem zagotoviti prepoznavnost in usklajenost le-tega ter zagotoviti njegovo nemoteno in uspešno izvedbo ter informacijsko podprto vodenje (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 108).

4.1.1 Razdelitev sredstev znotraj OP RČV 2007–2013

Sredstva ESS so razdeljena uravnoteženo med posamezne prioritete in na podlagi pomena vsebin ter potreb, izhajajočih iz analize po posameznih razvojnih področjih (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 70). Sredstva se po operativnih programih razdelijo skladno s predhodnimi vrednotenji, ki ugotavljajo ustreznost in učinkovitost programov ter učinkovitost rezultatov z njihovo uporabnostjo in trajnostjo (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 11). Vrednotenja torej »ugotavljajo in presojujejo srednje in dolgoročne potrebe, cilje, ki jih je potrebno doseči, pričakovane rezultate, izmerjene cilje, če je potrebno skladnost predlagane strategije za regijo, dodano vrednost Skupnosti, obseg upoštevanja prednostnih nalog Skupnosti, pridobljena nova spoznanja iz prejšnjega programiranja in kakovost podatkov izvajanja, spremljanja, ocenjevanja in finančnega upravljanja«² ter presojo vplivov na okolje, s čimer se spodbuja trajnostni razvoj³.

² Uredba Sveta o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu 2011.

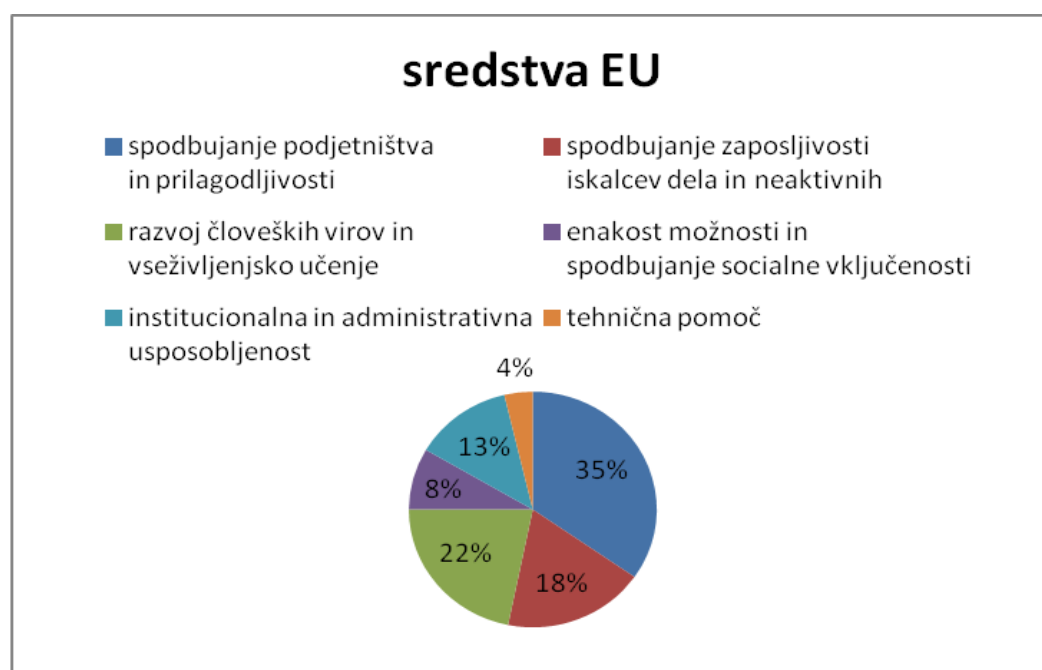
³ Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. Junija 2001 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje, dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001L0042:SL:NOT> (5. september 2011).

Tabela 4.1: Delež sredstev OP RČV 2007–2013 po razvojnih prioritetah.

prednostna usmeritev	sredstva EU	nacionalna udeležba	skupno financiranje
spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti	262.114.965 €	46.255.583 €	308.370.548 €
spodbujanje zaposljivosti iskalcev dela in neaktivnih	140.018.678 €	24.709.179 €	164.727.857 €
razvoj človeških virov in vseživljenjsko učenje	164.661.965 €	29.057.995 €	193.719.857 €
enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti	63.848.517 €	11.267.386 €	75.115.903 €
institucionalna in administrativna usposobljenost	97.051.506 €	17.126.737 €	114.178.243 €
tehnična pomoč	28.003.739 €	4.941.838 €	32.945.577 €
skupaj	755.699.370 €	133.358.718 €	889.058.088 €

Vir: Povzeto po Operativnem programu razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 118.

Graf 4.1: Delež sredstev OP RČV 2007–2013 po razvojnih prioritetah

Vir: Povzeto po Operativnem programu razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 118.

Kot vidimo se malo več kot tretjina sredstev namenja za spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti, kar je več kot v prejšnjem obdobju. Namen je spodbuditi zaposlenost, ki pa je odvisna od tega, ali je gospodarstvo zmožno ustvarjati kvalitetna in produktivna delovna mesta ter od znanja in prilagodljivosti delovne sile. To pa se namerava doseči z razvojem novih zaposlitvenih možnosti in implementaciji novih štipendijskih shem.

Nadalje malo manj kot petina sredstev namenja zmanjševanju strukturne brezposelnosti in doseganju večje stopnje zaposlenosti. To se uresničuje predvsem s spodbujanjem zaposljivosti iskalcev dela, kjer je posebna pozornost namenjena neaktivnim in starejšim, kar pomeni socialno vključevanje z delovno reintegracijo ranljivih skupin (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 71) s ciljem zmanjšati razlike v stopnji zaposlenosti med posameznimi regijami.

Nekaj več kot petina se jih namenja izvajanju prednostne usmeritve razvoja človeških virov in vseživljenjskega učenja, kjer se vlaga v posodabljanje izobraževalnih sistemov in njih prilagajanje zahtevam časa, kamor so vključeni tako programi vzgoje in izobraževanja z izobraževanjem učiteljev in prebivalstva kot tudi vse vsebine z vplivom na trajnostni razvoj ter razvoj informacijsko komunikacijskih tehnologij. Aktivnosti se odvijajo na celotni vertikali vzgojnega in izobraževanega sistema v vseh obdobjih, kjer gre za boljšo dostopnost do programov in oblik vseživljenjskega učenja ter prilagajanje sistemov, metod in načina dela učiteljev novim znanjem in zahtevam časa (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 70).

Približno dvanajstina sredstev je namenjenih za spodbujanje enakih možnosti zaposlovanja in socialnemu vključevanju ranljivih skupin tako na področju zaposlovanja in izobraževanja kot tudi na področju kulture. Na tem mestu vidijo možnost za dvig stopnje zaposlenosti tudi v okviru še ne izkoriščenega socialnega podjetništva.

Približno osmina sredstev gre za krepitev institucionalne in administrativne usposobljenosti, kar vključuje tudi spodbujanje razvoja nevladnih organizacij in civilnega dialoga ter krepitev socialnega. Osredotočenost na reforme institucij na trgu dela z namenom repozicioniranja letih ter usposabljanja za izvajanje reformnih predlogov, zagotoviti »strokovnosti, odzivnost, prilagodljivost in prijaznost do uporabnikov« (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 71). Na institucionalni in administrativni ravni grejo sredstva za izvajanje ukrepov za uspešno in učinkovito javno upravo (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 71).

Pri tem pa je treba upoštevati navzkrižno financiranje še iz ERSS (do 9,7 milijonov evrov na račun komplementarnih vsebin), ki pa ni predvideno niti za *Razvoj človeških virov in vseživljenjsko učenje* niti *Tehnično pomoč* (Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, 72).

4.2 Vpliv globalne gospodarske in socialne krize

Finančno gospodarska kriza iz avgusta 2007 se je 2008 iz Združenih držav razširila tudi v Evropo, zato EU kot odgovor nanjo sproži načrt za gospodarsko okrevanje, katerega pomemben del je kohezijska politika s svojimi orodji, kamor spada tudi ESS. Tako so Evropska komisija, Evropska centralna banka in članice EU sprejele ukrepe z namenom stabilizacije evropskega bančnega sistema in ohranitev zaupanja v trge (Neilson 2009, 358) z evropskim načrtom za oživitev gospodarstva, ki je usklajen s pobudami ostalih svetovnih gospodarskih sil, ukrepe usmerjale v povečanje kupne moči prebivalstva ter spodbuditev rasti in zaposlovanja (Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji 2011). Vendar pa se vpliv krize kljub temu izredno pozna v vedno večji brezposelnosti, manjšemu številu delovnih mest, omejitvi pretoka financ do podjetij in gospodinjestev itd. Neilson (2009, 358–359) tukaj še posebej poudarja predvsem večanje socioekonomske hierarhije, kjer je institucionalni politični prostor razdvojen na nesoglasja in organizacijske razlike med normalno plačanimi industrijskimi delavci in vedno večjim številom netipičnih, prekarnih in migrantskih delavcev, kar onemogoča zgraditev političnega programa, kjer bi bil interes kapitala in dela lahko posredovan v prid novemu socialnemu paktu. Evropska poročila pa kažejo, da se bodo vlade, ki se trenutno spopadajo z izredno ekonomsko in finančno krizo, prav tako še naprej spopadale z drago demografsko tranzicijo (European Commission 2009, 16).

Ukrepi, ki so jih sprejeli v času krize omogočajo uporabo neporabljenih sredstev iz predhodnega obdobja financiranja, povečala so se predplačila za države, prilagodila so se pravila sofinanciranja in poenostavili administrativni računovodski postopki, vključno z uvedbo pavšalnih zneskov, ki pomagajo manjšim projektom.

1. Ukrep za zagotovitev likvidnosti daje članicam več časa za porabo neporabljenih sredstev v preteklem finančnem obdobju, kar poveča sredstva, ki se sprostijo v gospodarstvo.
2. Ukrep je več zagotovljenih sredstev za naložbe v obliki predplačil, kar omogoča prejetje sredstev vnaprej. Od 2009 podvojitvev teh predplačil, kar omogoča izvedbo več

projektov ESS in tako podpora zaposlovanja ter ustvarjanja novih delovnih mest in podjetij, kar je pomembno za okrevanje gospodarstva.

3. Ukrep predstavlja prožno financiranje za razcvet novih projektov, za katere državam članicam v času krize navadno zmanjka manevrskega prostora za sofinanciranje dodatnih projektov ESS.
4. Ukrep se nanaša na zmanjševanje administrativnih bremen z uvedbo možnosti prijave pavšala za povračilo stroškov projekta, od 2009 tako posrednih kot neposrednih, tako da države z upravičencem projekta določijo standardno lestvico stroškov na enoto, kar omogoča plačila na temelju enot storitev projekta. To je pomembno predvsem za majhne projekte na lokalni ravni, saj manj birokracije in nižji stroški pomenijo več sredstev za cilje.
5. Ukrep je pomoč upravičencem malih projektov, ki jim dovoljuje posojila v pavšalnem znesku, kar pomeni, da možnost predhodne povrnitve vseh stroškov projekta na temelju predhodnega sporazuma o dejavnostih in rezultatih. Zniža se administrativno breme za upravičence malih projektov, kar jim omogoči boljšo osredotočenost na projekte ter spodbudi več potencialnih malih upravičencev k prijavi. Pomembno, ker lahko lokalna razsežnost in znanje teh projektov vplivata na podpora zaposlovanja.

(Evropska komisija 2011)

Vladno poročilo o izvajanju OP RČV za leto 2010 ugotavlja, da načrtovanje v splošnem poteka skladno s programom in da se aktivnosti izvajajo skladno z letnimi načrti, vendar opozarjajo na nujnost pospešitve črpanja in izvajanja ter ugotavljajo, da so se razmere spremenile zaradi gospodarske krize, kar je prineslo potrebo po prilagajanju instrumentov (Poročilo o črpanju sredstev kohezijske politike v letu 2010). Se pa je zlasti v letu 2009 v okviru izvajanja OP RČV ob upoštevanju spremenjenih finančnih in gospodarskih razmer zaradi krize več pozornosti namenilo kriznim ukrepom, povezanimi s trgom dela, in še posebej instrumentom aktivne politike zaposlovanja (Poročilo o črpanju sredstev kohezijske politike v letu 2010).

Neilson (2009, 892–894) ugotavlja, da ekonomska kriza spodkopava legitimnost trenutnega vladnega režima v državi in sproža njegovo spremembo ne glede na obstoječi režim, saj opustitev javnih investicij v pomembna področja, kot npr. v marginalizirane skupine delovne sile (upokojenice, migrante itd.), pomeni zaostritev demografskega neravnovesja in spodbuja medgeneracijski konflikt, vendar pa po mnenju avtorja ni jasno, ali bo globalna ekonomska

kriza sprožila takšne konfliktno procese, ki se bodo zmožni soočiti z izzivi trenutnih socioekonomskih hierarhij, ki bi privedli do transnacionalnega političnega odpora, saj po njegovem mnenju boj za nove strukture skupnega in socialnega dobrega leži prav tukaj. Tega se očitno slovenska politika izvajanja dejavnosti v okviru OP RČV še kako zaveda, saj lahko na podlagi analize intervjujev in finančne porazdelitve evropskih sredstev iz ESS po prednostnih usmeritvah zaključimo, da se je več kot četrtnina sredstev skupno namenila predvsem v tiste projekte, ki so namenjeni neposredno spodbujanju zaposlovanja ranljivih in brezposelnih oseb ter dvigu njihove usposobljenosti za lažje zaposlovanje. Vendar pa Bryan in Rafferty (2009, 2 v Neilson) morda povsem legitimno reflektirata politično debato kot diverzijo, še posebej ko zavzame obliko političnega odgovora na globalno finančno krizo, pri čemer si prizadeva za rešitve, vendar brez jasnega razumevanja problema in brez zagotovila, da rešitev leži v modernizaciji. Vsekakor vredno premisleka, namreč ko se v neko politiko vpelje taka sprememba, v našem primeru gospodarska kriza, ki se jo prepozna kot pomembna, se morajo cilji in mehanizmi te politike vsaj deloma spremeniti, kar pomeni jo vsaj reformirati ali pa celo radikalno vzpostaviti povsem novo (Kustec Lipicer 2000, 896). Vendar pa nihče ne more zagotovo napovedati, kaj se bo zgodilo. Ali bo vpliv krize dovolj močan, da poruši obstoječo in spodbudi potrebo po povsem novi strukturi politike črpanja evropskih sredstev in njenih ciljih? Ampak to je že zastavitev za neko povsem drugo nalogo.

4.3 Raziskovalne ugotovitve

Zaradi krize, ki se odraža na trenutnem stanju v gospodarstvu in na trgu dela je prišlo do povečanega obsega dela na projektih OP RČV, kar pomeni večjo obremenjenost strokovnih delavcev (Samec 2011; Volgemut 2011). Predvsem so nekateri projekti postali bolj privlačni za vse vpletene na trg dela in so zato dobili prioriteto pozicijo, kar pomeni več sredstev prerazporejenih v določeno prednostno usmeritev. Kar pa ne pomeni več denarja za sam OP, pač pa se finančna sredstva v tem primeru skrčijo na ostalih projektih (Mesec 2011). Zaradi krize se torej sama sredstva niso spreminjala, saj so bila že vnaprej določena, prišlo je le do nekaterih vsebinskih sprememb (Mesec 2011). Predvsem se je več sredstev znotraj OP dodelilo tistim projektom, ki spodbujajo zaposlovanje in večjo usposobljenost oz. izobrazbo za lažje vstopanje na trg dela. (Samec 2011; Volgemut 2011) Temu so pripomogle tudi poenostavitve pri izvajanju ukrepov, vendar se je po Samčevi (2011) s tem podaljšala priprava le-teh.

Hipotezo lahko tako delno potrdimo, saj vidimo spremembe v dodeljevanju količine sredstev na določenih prioritarnih programih kot je npr. Spodbujanje zaposljivosti iskalcev dela in

neaktivnih, ki prejemajo kar četrtno vseh evropskih sredstev iz ESS za OP RČV. Ni pa se spremenila niti količina dodeljenih sredstev niti cilji OP RČV. Na tem mestu pa lahko te ugotovitve še dopolnimo s spremembami na področju administrativnega dela, ki so nastale na podlagi določenih poenostavitev za prijavitelje oz. upravičence. Slednje skupaj zmanjšanjem obremenitve zaposlenih na projektih naj bi posledično vodilo v učinkovitejše in uspešnejše črpanje sredstev ESS.

5 ZAKLJUČEK

Kot vidimo krizni ukrepi EU ne spreminjajo višine dodeljenih evropskih sredstev kot tudi ne ciljev kohezijske politike črpanja sredstev ESS niti na evropski niti na nacionalni ravni. Tako Slovenija ne more spreminjati programov oz. prioritet OP, lahko pa spreminja vsebinske zahteve v okviru nekaterih mikro projektov, s tem da znotraj določene prednostne usmeritve nameni več dodeljenih sredstev določenemu projektu. Splošne prioritete se tako zaradi krize niso spremenile, so pa opazne vsebinske spremembe v programu na ravni mikro projektov.

V kolikor je to dovolj ali ne se bo pokazalo s časom, vendar je na podlagi opravljenih intervjujev in ravni socialnega stanja prebivalstva finančne pomoči še vedno premalo za neko vidno izboljšanje. Morda bi bilo v tem okviru v bližnji prihodnosti smiselno sprejeti zakonodajo, ki bi omogočala sprotno spreminjanje sredstev po potrebah tako na nacionalni kot tudi na evropski ravni kohezijske politike. Kot smo videli lahko kriza močno udari, zato bi morda bil zakon, ki bi omogočal zaobiti evropskih smernic na nacionalni ravni.

Za popolno potrditev te hipoteze bi bilo vsekakor potrebno še podrobneje preučiti in analizirati projekte in programe v okviru OP ESS ter njihova finančna poročila, kar pa vsekakor zahteva večji obseg strani in bo morda predmet kakšne druge naloge na višji stopnji študija.

6 LITERATURA

1. Aristovnik, Aleksander in Neja Lah. 2007. Uspešnost Slovenije pri črpanju kohezijskih sredstev EU v obdobju 2004–2006. *Uprava* 5 (4): 25–47.
2. *Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. junija 2001 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje*. 2001. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001L0042:SL:NOT> (5. september 2011).
3. European Commission. 2009. *Dealing with the impact of an ageing population in the EU*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication14996_en.pdf (3. september 2011).
4. Evropska komisija. 2011. *Evropski socialni sklad: pomoč za gospodarsko okrevanje*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/supporting_sl.pdf (5. september 2011).
5. Gasiorowski, Mark J. 1995. Economic crisis and political regime change: An event history analysis. *The American Political Science Review* 89 (4): 882–897.
6. Hantrais Linda. 1995. *Social policy in the European Union*. Hampshire: Macmillan.
7. Klepej Natalija. 2010. *Črpanje sredstev Evropskega socialnega sklada*. Diplomsko delo. Ljubljana: FDV.
8. Kobal, Jurij. 2006. *Evropska finančna sredstva za slovenska podjetja: črpanje sredstev iz Evropskih strukturnih skladov in Kohezijskega sklada, napovedi za novo finančno obobje od leta 2007 do 2013, načini in metode priprave projektov z opozorili*. Ljubljana: Dashofer.
9. Kustec Lipicer, Simona. 2000. Spremembe policy omrežja in njihov vpliv na politike. *Teorija in praksa* 37 (5): 884–902.
10. Lajh, Damjan. 2009. Evropska kohezijska politika. V *Evropska unija od A do Ž*, ur. Sabina Kajnič in Damjan Lajh, 190–195. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
11. Mesec, Staša. 2011. Intervju z avtorjem. Ljubljana: 20. september.
12. Mrak, Mojmir in Peter Wostner. 2004. Absorbcijska sposobnost Republike Slovenije za črpanje sredstev EU. *IB revija* 39 (3): 4–21.
13. Mulec, Breda. 2008. *Kohezijska politika Evropske unije: in problem njene implementacije s posebnim poudarkom na Republiki Sloveniji in državah jugovzhodne Evrope*. Ljubljana: Koščak.

14. Neilson, Brett. 2009. Ageing and globalisation in a moment of so-called crisis. *Health sociology review* 18 (4): 349–363.
15. *Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013*. 2007. Dostopno prek: <http://www.bistra.si/pdf/op-ess.pdf> (3. september 2011).
16. *Poročilo o črpanju sredstev kohezijske politike v letu 2010*. 2011. Ljubljana: Generalni sekretariat vlade Republike Slovenije, 16. september.
17. Samec, Polona. 2011. Intervju z avtorjem. Ljubljana: 24. september.
18. Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. 2011a. *Evropski socialni sklad*. Dostopno prek: <http://www.eu-skladi.si/skladi/predstavitev-skladov/evropski-socialni-sklad> (1. september 2011).
19. --- 2011b. *Organizacija izvajanja kohezijske politike*. Dostopno prek: <http://www.eu-skladi.si/skladi/crpanje-evropskih-sredstev/organigram> (1. september 2011).
20. --- 2011c. *Razvijamo se s sredstvi EU*. Dostopno prek: <http://www.eu-skladi.si/ostalo/brosure/razvijamo-se-s-sredstvi-eu.pdf/view> (15. september 2011).
21. Triller, Anita. 2006. *Vključevanje malih in srednje velikih podjetij v process pridobivanja sredstev iz skladov Evropske unije*. Specialistično delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
22. *Uredba Sveta (ES) št.1083/2006 z dne 11. julija 2006 o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1260/1999*. 2006. Dostopno prek: http://www.uni-lj.si/raziskovalni_in_razvojni_projekti/eu_projekti_in_strukturni_skladi/ess/programsko_obdobje_20072013.aspx (5. september 2011).
23. Vlada Republike Slovenije. 2011. *Razvoj človeških virov*. Dostopno prek: http://www.vlada.si/si/teme_in_projekti/evropska_kohezijska_sredstva_za_razvoj_slovenije/razvoj_cloveskih_virov/ (4. september 2011).
24. Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji. 2011a. *Finančno gospodarska kriza*. Dostopno prek: <http://www.evropa.gov.si/si/financno-gospodarska-kriza/> (15. september 2011).
25. --- 2011b. *Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013*. Dostopno prek: <http://www.evropa.gov.Sisivsebinanoviceaktualne-teme2009evropska-kohezijska-sredstva-za-razvoj-slovenijeoperativni-program-razvoja-cloveskih-virov-za-obdobje-2007-2013-op-rcv> (1. september 2011).
26. Volgemut, Danilo. 2011. Intervju z avtorjem. Ljubljana: 23. september.

7 PRILOGE

PRILOGA A: Intervju z Danilom Volgemutom, višjim svetovalcem II na Direktoratu za trg dela in zaposlovanje na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve.

1. Ali se je vpliv ekonomske/socialne krize pokazal na povečanem obsegu Vašega dela na projektih v OP RČV?

Da. Zaradi krize je sicer tudi prišlo do povečanega obsega dela na projektih OP RČV, se je pa kriza odrazila predvsem na drugačen način, in sicer tako, da so bili zaradi spremenjenih razmer na trgu dela nekateri projekti bolj zanimivi tako za delodajalce kot za iskalce zaposlitve in se je v skladu s tem povečalo planirana sredstva na določenih prednostnih usmeritvah, npr. na prednostni usmeritvi *Spodbujanje iskalcev dela in neaktivnih*. Kot odziv na te spremenjene potrebe se je na ravni prednostnih usmeritev spremenilo načrtovano razmerje med določenimi ukrepi in njihovim finančnim obsegom. Predvsem so se povečevala sredstva na projektih, ki so neposredno namenjena spodbujanju zaposlovanja brezposelnih oseb oz. so namenjena dvigu usposobljenosti oseb, ki so zaradi tega lažje zaposljivi.

2. Ali lahko navedete kakšen konkreten primer?

Spodbujanje zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih oseb, Spodbujanje samozaposlovanja, Spodbujanje zaposlovanje težje zaposljivih oseb- Zaposli.me, Usposabljanje na delovnem mestu, Znanje uresničuje sanje, Institucionalno usposabljanje in priprave na Nacionalne poklicne kvalifikacije.

3. Ali so se v finančnem obdobju 2007–2013 zaradi ekonomske krize spremenile prioritete določenih projektov v OP RČV v prid učinkovitejšemu reševanju problemov krize? Če da, na katerih projektih in kako?

Že pojasnjeno pri prvem vprašanju.

4. Ali osebno menite, da je kriza vplivala na večjo obremenjenost OP RČV in bi zato OP potreboval več kadrovskih in finančnih sredstev?

Da, to se kaže že na dejstvu, da bodo na določenih prednostnih usmeritvah sredstva pošla že v letu 2013.

5. Ali menite da so Vam osebno posamezne poenastavitve na projektih za upravičence olajšale delo?

Da.

PRILOGA B: Intervju s Polono Samec, višjo svetovalko na Direktoratu za trg dela in zaposlovanje (Služba za Evropski socialni sklad in druge finančne instrumente EU) na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve.

1. Ali se je vpliv ekonomske/socialne krize pokazal na povečanem obsegu Vašega dela na projektih v OP RČV?

Da.

2. Ali lahko navedete kakšen konkreten primer?

Uvedba zakonsko obveznih usposabljanj v okviru sprejetega Zakona o delnem subvencioniranju polnega delovnega časa, povečanje sredstev na področju izobraževanja in usposabljanja zaposlenih, izvedba programov Institucionalnega usposabljanja in priprav na nacionalne poklicne kvalifikacije, ki omogočajo brezposelnim, da se usposobijo za opravljanje določenega poklica ali poklicnih nalog. Tako si lahko povečajo svoje zaposlitvene možnosti.

3. Ali so se v finančnem obdobju 2007–2013 zaradi ekonomske krize spremenile prioritete določenih projektov v OP RČV v prid učinkovitejšemu reševanju problemov krize? Če da, na katerih projektih in kako?

Prioritete našega direktorata temeljijo predvsem na spodbujanje zaposlovanja in izobraževanja s čimer želimo doseči večjo stopnjo zaposljivosti in ohranjajnja zaposlitev, hkrati pa se spodbuja tudi usposabljanja in izobraževanja brezposelnih oseb za lažji vstop na trg dela in povečanje zaposljivosti.

4. Ali osebno menite, da je kriza vplivala na večjo obremenjenost OP RČV in bi zato OP potreboval več kadrovskih in finančnih sredstev?

Trenutno stanje v gospodarstvu in na trgu dela je zagotovo pripomogla k večji obremenitosti strokovnih delavcev in posledično kadrovski podhranjenosti ne samo na ministrstvu temveč

tudi pri vseh ostalih izvajalcih aktivne politike zaposlovanja (ZRSZ, Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendije, CPI ipd.).

5. Ali menite da so Vam osebno posamezne poenostavitve na projektih za upravičence olajšale delo?

Posamezne zadeve dejansko poenostavijo izvajanje ukrepov, posledično pa podaljšajo samo pripravo le-teh.

PRILOGA C: Intervju s Stašo Mesec iz Urada za kohezijsko politiko (Služba vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko).

1. Ali so se v finančni perspektivi 2007–2013 zaradi krize kaj spremenila oziroma povečala finančna sredstva v OP RČV?

Sama sredstva so bila določena že prej in se niso spreminjala, vendar pa so nastajale vsebinske spremembe, ki so bile tudi posledica gospodarske krize. Prioritete in vsebine se niso spreminjale, saj so bile določene že pred tem.

2. Kakšni so bili ukrepi z Vaše Službe pri reševanju krize v OP RČV ?

Naša služba je izvajala poročila, kateri projekti in razpisi so bili naravnani k reševanju, blaženju krize. Bolj konkretne ukrepe je izvajalo Ministrstvo za delo, kjer so na sestankih omenjali, da bo šlo več sredstev v problematiko reševanja revščine. To ne pomeni da bo več denarja v samem Programu ampak se bodo finančna sredstva skrčila na drugih projektih.

3. Kako so se odražala ta krčenja sredstev na enih projektih in večanja na drugih?

Kar se je razporejalo finančnih sredstev se je med posameznimi razvojnimi prioritetami. Največ se je to odražalo in izvajalo na Ministrstvu za delo. Konkretno so se sredstva razporejala v programu *Usposabljanje in izobraževanje za konkurenčnost in zaposljivost*. Cilji in kvote sredstev pa so ostali isti.